

การจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดลำปาง

KNOWLEDGE MANAGEMENT FOR PROMOTING BEHAVIOR OF

CHILDREN AND YOUTH IN LAMPANG PROVINCE

Received: Dec 5, 2022

Revised: Jan 1, 2023

Accepted: Jan 8, 2023

^{1*}อดุลย์ ปัญญา ²อนงค์รัตน์ รินแสงปิน ³ภาณุวัฒน์ รังสรรค์
^{1*}Adul Panya ²Anongrat Rinsaengpin ³Panuwat Rangsan

^{1*-3}สาขาวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
 Department of Psychology and Guidance, Lampang Rajabhat University

*Corresponding Author, E-mail: rinsangpin@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการความรู้ในการส่งเสริมพฤติกรรมเด็กและเยาวชนและเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ในการส่งเสริมพฤติกรรมเด็กและเยาวชนในจังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมายคือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน บุคลากรในหน่วยงาน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและการแนะแนว บุคลากรทางการศึกษา วิทยากรการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน นักวิชาการชุมชนและบุคลากรในชุมชนเขตพื้นที่ตำบลท่าผา ตำบลทุ่งผาย อำเภอเกาะคา และเทศบาลตำบลเกาะคาในจังหวัดลำปาง จำนวน 24 คน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field research) แบบประชุมสนทนา (Focus group discussion) และแบบประเมินและกระบวนการจัดการความรู้จากโครงการวิจัย จำนวน 3 โครงการวิจัย ได้แก่ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับแก้ปัญหาพฤติกรรมติเกมของเด็กและเยาวชน การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้งใน การลดปัญหาฟันผุของเด็กนักเรียนระดับปฐมวัยโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนอายุตั้งแต่ 5-18 ปีบริบูรณ์ ผลการสังเคราะห์การวิจัยพบว่าการจัดการความรู้ของเด็กและเยาวชนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.34 และการสังเคราะห์องค์ความรู้ตามกระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมเด็กและเยาวชนสามารถควบคุมความคิด ความรู้สึก และการกระทำของเด็กและเยาวชนด้วยผลจากการฝึกฝนและพัฒนา ประกอบไปด้วยกระบวนการสังเกตของตนเอง (Self-observation) กระบวนการตัดสินใจ (Judgment process) และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-reaction) ส่งผลให้พฤติกรรมภายในตนเองของเด็กและเยาวชนจัดการระดับการแสดงออกในเชิงบวกมากขึ้น

คำสำคัญ: การจัดการความรู้, พฤติกรรม, เด็กและเยาวชน

Abstract

This research aimed to manage the knowledge in promoting and synthesizing children and youth behaviors in Lampang province. The target groups were 24 people who were children and youth, officers, psychologists, educational personnel, lecturers, scholars, people and officers in Tungfai sub-district and Kohkha Subdistrict-Municipal Office, Lampang province. The data were collected by the field research, the focus group discussion, the assessment forms and the three knowledge management research projects conducted to 5-18 years old children and youth comprised using guidance activities for solving the game addiction behavior of children and youth, using the guidance activities to enhance the ability to face the obstacles of abandoned children and youth, and reducing tooth decay of early childhood students with the participation of parents.

The synthesizing results found that the knowledge management of children and youth was in high level and the children and youth behavior promoting activity could enhance self-controlling of children and youths' thoughts, feelings and behaviors in and more positive expressions through the process of self-observation, judgment process and self-reaction.

Key words: Knowledge management, Behavior, Children and youth

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์เด็กและเยาวชนในประเทศไทยปัจจุบันเมื่อพิจารณาการพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชน พบว่ายังมีประเด็นท้าทายของการพัฒนาแต่ละช่วงวัยและส่งผลกระทบต่อเนื่องจากแรกเกิดจนถึงเยาวชน จากแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2560-2564 ที่เสนอว่าการพัฒนาการที่สมวัยในเด็กปฐมวัย ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียน การพัฒนาความรู้และทักษะชีวิตของเยาวชนที่รู้ทันการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก ลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป สังคมยุคดิจิทัลสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายส่งผลต่อค่านิยมและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชน รวมทั้งจิตสำนึกต่อส่วนรวมสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2: การลดความเหลื่อมล้ำ (Inclusive growth) ในด้านการจัดสวัสดิการสังคมและการดูแลผู้สูงอายุ เด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาส

การดำรงชีวิตของเด็กและเยาวชนในสังคมที่มุ่งเน้นให้ประสบความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบเข้าด้วยกัน อาทิ การมีสุขภาพแข็งแรง ฐานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคง มีการศึกษาที่ดี ทั้งนี้ปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง นั่นคือ การมีสุขภาพจิตที่ดี มีจิตใจที่เข้มแข็ง สามารถแก้ปัญหา และเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ แต่ทว่าในสังคมปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันครอบครัวที่มีเด็กและเยาวชนรวมอยู่ด้วย ประกอบกับการเป็นอยู่ของผู้ปกครองที่มีความเร่งรีบในด้านการงานหลัก ส่งผลให้มีพฤติกรรม

อื่น ๆ ตามมาในด้านของการหาเครื่องมือช่วยในการเลี้ยงดูบุตรหลาน ทั้งนี้ จากการประชุมเวทีสภาเด็กและเยาวชนซึ่งกองสวัสดิการได้จัดขึ้นร่วมกับสำนักกิจการเด็กและเยาวชน พบข้อมูลว่าประเด็นปัญหาของชุมชนประเด็นหนึ่งคือเด็กและเยาวชนใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ที่มากเกินไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพ่อแม่ผู้ปกครองนำเอาเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือช่วยเลี้ยงดูบุตรหลาน และขาดการควบคุมสอดส่องหรือกำกับการใช้เทคโนโลยีนั้นซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาเกิดขึ้นทั้งเด็กและชุมชน เช่น เด็กขาดการพัฒนาตนเองและขาดทักษะในการใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชนที่ดี การล่อลวงให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเล่นเกมที่มาจากอุปกรณ์เหล่านั้น ซึ่งเกมคือเครื่องเล่น หรืออุปกรณ์การเล่น เพื่อความสนุกสนานเป็นเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอยู่ตลอด เกมที่เด็กและวัยรุ่นนิยมเล่นกันในปัจจุบันมีหลายรูปแบบ ได้แก่ ตู๋เกม หยอดเหรียญ วิดีโอเกม เกมคอมพิวเตอร์ทั้งแบบออนไลน์และไม่ออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกมคอมพิวเตอร์ได้เข้ามาสู่เด็ก โดยเริ่มต้นจากการที่ทุกบ้านต้องมีคอมพิวเตอร์ใช้เพื่อการศึกษา การสื่อสาร และความบันเทิง การพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมตามช่วงวัย ทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่ดี มีทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 รวมทั้งมีความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ ที่สามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งของเด็กและเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคตนั้นควรได้รับการส่งเสริมให้ด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต

จากความต้องการจากเทศบาลตำบลเกาะคาและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจนำแนวทางการจัดการความรู้ให้เด็กและเยาวชนในเทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เนื่องจากการช่วยเหลือส่งเสริมให้บุคคลโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้มีพัฒนาการสูงสุดของสมรรถภาพในแต่ละคนทั้งในด้านร่างกาย สังคม อารมณ์และสติปัญญา โดยมุ่งให้บุคคลได้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มุ่งป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคล และมุ่งช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นแล้ว โดยที่บุคคลสามารถช่วยเหลือตนเอง รู้จักเลือกตัดสินใจ และปรับพฤติกรรมของตนเองให้ดำรงชีพอยู่ในสังคมได้และเมื่อเด็กและเยาวชนได้รับการจัดการและตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาได้อย่างมีสติพร้อมทั้งสร้างเจตคติทางบวกในการจัดการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้จะทำให้สามารถพัฒนาตนเองอย่างภาคภูมิใจและมีคุณค่าต่อสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อจัดการความรู้ในการส่งเสริมพฤติกรรมเด็กและเยาวชนในจังหวัดลำปาง
2. เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ในการส่งเสริมพฤติกรรมเด็กและเยาวชนในจังหวัดลำปาง

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ประชากร** ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน บุคลากรในหน่วยงาน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและการแนะแนว ด้านจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ด้านการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน และผู้เกี่ยวข้องในชุมชน จำนวน 24 คน ได้มาโดยการเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาเด็กและเยาวชน เทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

2. นิยามศัพท์เฉพาะ

2.1 การจัดการความรู้ หมายถึง การรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยนและประยุกต์ใช้ความรู้ในองค์กร โดยพัฒนาระบบจากข้อมูลนำไปสู่สารสนเทศเพื่อให้เกิดความรู้และ ปัญญา ตามความรู้ประกอบไปด้วยชุดของการปฏิบัติงานที่ถูกใช้กระจายความรู้ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้และการเรียนรู้ภายในองค์กร อันนำไปสู่การจัดการสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 พฤติกรรมของเด็กและเยาวชน หมายถึง การกระทำที่แสดงออกทั้งความคิดภายในจิตใจและภายนอกที่รู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้ผู้อื่นได้รับรู้เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมตามช่วงวัยทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา มีการปรับตัวให้ความรับผิดชอบต่อตนเองและมีจิตสำนึกต่อส่วนรวมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม

2.3 ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of practices: COPs) หมายถึง การรวมของคนหรือ กลุ่มคนที่มีความชอบ มีความสนใจในสาระ ความเชี่ยวชาญที่คล้ายกันหรือมีปัญหาเหมือนกันทำงาน ด้านเดียวกัน สมาชิกในกลุ่มพหุรวมและเต็มใจที่จะเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

2.4 องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) หมายถึง องค์กรที่มีการสร้างช่องทางให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกันภายในระหว่างบุคลากร ควบคู่ไปกับการรับความรู้จากภายนอก เป้าประสงค์สำคัญ คือ เอื้อให้เกิดโอกาสในการหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best practices) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและสร้างเป็นฐานความรู้ที่เข้มแข็ง (Core competence) ขององค์กรเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

2.5 เด็กและเยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 5 –18 ปีบริบูรณ์ อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเกาะคา เทศบาลตำบลทุ่งฝาย และเทศบาลตำบลท่าผา จังหวัดลำปาง

การดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในแผนงานวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างเครื่องมือ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับสำรวจสถานภาพการจัดการความรู้ของโครงการวิจัยย่อย
2. ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ และการประเมินโครงการ
3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกำหนดเป็นกรอบแนวคิด (Framework) เกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ (Process of knowledge management) ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้เกิดพัฒนาการของความรู้หรือการจัดการความรู้ที่เกิดขึ้นภายในองค์กรมี 7 ขั้นตอน คือ การค้นหา/แบ่งปันความรู้ (Knowledge identification) การสร้างและการแสวงหาความรู้ (Knowledge creation and acquisition) การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge organization) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge codification and refinement) การเข้าถึงความรู้ (Knowledge access) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing) และการเรียนรู้ (Learning) เพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดการความรู้ของโครงการวิจัยย่อย

4. สร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดที่กำหนดตามขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจครั้งนี้เป็นแบบสำรวจ จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้ ฉบับที่ 1 แบบสำรวจสถานภาพการจัดการความรู้ของหน่วยงานภายในเทศบาลและผู้เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่ทำหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านการจัดการความรู้ให้สำรวจประเด็นหลักๆ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสำรวจ ประสบการณ์และความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงและกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฉบับที่ 2 แบบประเมินสถานภาพการจัดการความรู้ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ได้แก่ ผู้วิจัยและอาจารย์ โดยใช้ประเมินประเด็นหลักๆ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบประเมินประสบการณ์และความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ (KM) กระบวนการจัดการความรู้ นำข้อมูลมาสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ด้านดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ (Documentary research) ที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรา วารสาร หนังสือพิมพ์ รายงานการประชุมและสัมมนา รายงานการวิจัย เว็บไซต์ ตลอดจนบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยใช้การวิเคราะห์สาระเพื่อสรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัย

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Field research)

1) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการแก้ปัญหาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณท่านละ 1 ชั่วโมง ดำเนินการดังนี้ ติดต่อนัดหมายผู้เชี่ยวชาญ/ชาวบ้าน ส่งหนังสือของความอนุเคราะห์ พร้อมประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์และดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่ได้ติดต่อนัดหมาย โดยมีการจดและบันทึกเทป ขณะสัมภาษณ์จะสรุปให้ผู้เชี่ยวชาญ/ชาวบ้าน ฟังเป็นระยะ ๆ เพื่อยืนยันคำให้สัมภาษณ์และแก้ไขเปลี่ยนแปลงการให้คำสัมภาษณ์ได้ กรณีไม่ตรงกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ/ชาวบ้าน

2) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในลักษณะประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ สอบถามกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักวิชาการที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน รวมจำนวน 30 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมแก้ปัญหาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน บุคลากรในหน่วยงาน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและการแนะแนว ด้านจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ด้านการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน และผู้เกี่ยวข้องในชุมชน จำนวน 24 คน เพื่อให้ข้อเสนอแนะที่เป็นไปได้ในการนำชุดกิจกรรมไปใช้

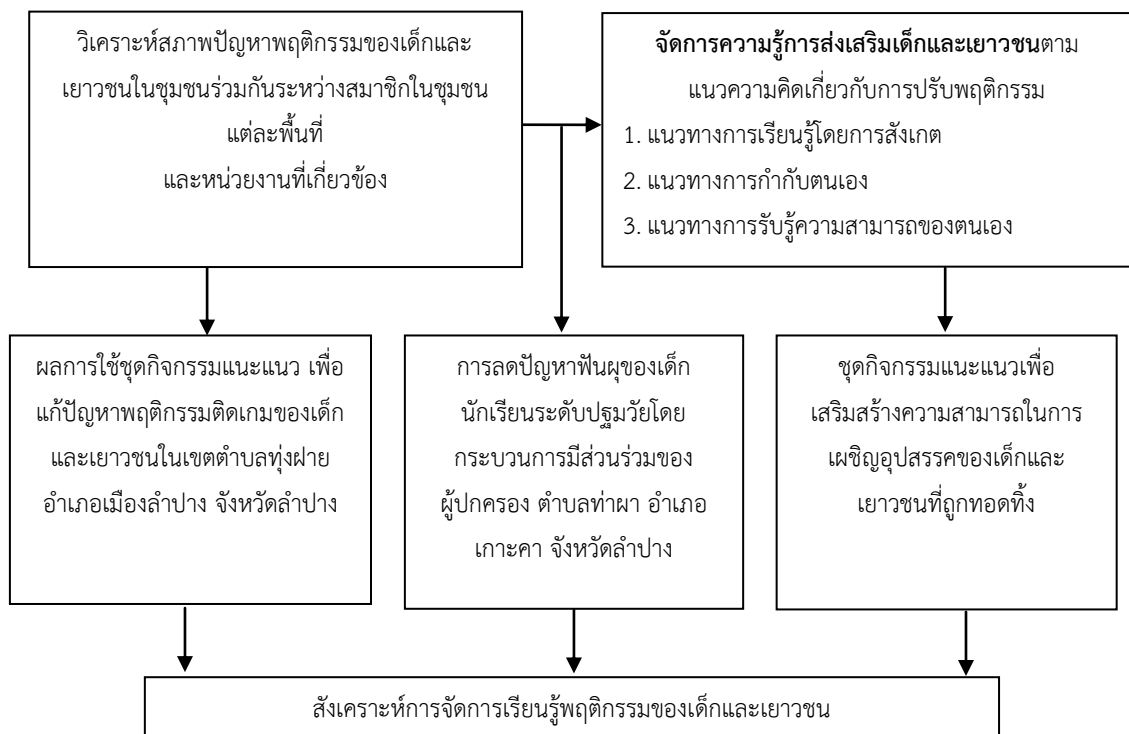
การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมสนทนา (Focus group discussion) ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน บุคลากรในหน่วยงาน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและการแนะแนว ด้านจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ด้านการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน และผู้เกี่ยวข้องในชุมชนเกี่ยวกับพฤติกรรมเด็กและเยาวชน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจและประเมินโดยใช้

โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดแผนงานวิจัย

การจัดการความรู้สามารถส่งเสริมพฤติกรรมเด็กและเยาวชนดังกรอบแนวคิดการวิจัยต่อไปนี้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Field research) โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ปรับพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน หมายถึง พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนถูกทอดทิ้งในเทศบาลตำบลเกาะคา เด็กและเยาวชนติเกมในเทศบาลตำบลทุ่งฝาย และเด็กพินิจในเทศบาลตำบลท่าผา อายุตั้งแต่ 5- 18 ปีบริบูรณ์ จากแบบสัมภาษณ์ เพื่อทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการแก้ปัญหาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน และใช้แบบสอบถามในลักษณะประมาณค่า 5 ระดับสอบถามนักวิชาการที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน เพื่อประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมแก้ปัญหาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน โดยการประชุมสนทนา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน บุคลากรในหน่วยงาน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและการแนะแนว ด้านจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ด้านการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน และบุคคลในชุมชน จำนวน 24 คน ดังนี้

1. การจัดการความรู้ในการส่งเสริมพฤติกรรมเด็กและเยาวชนได้รวบรวมข้อมูลผู้ประเมินการส่งเสริมการจัดการความรู้ในการส่งเสริมพฤติกรรมเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เป็นบุคคลในสถานศึกษา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมาเป็นนักวิจัย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 บุคลากรในหน่วยงาน และชุมชน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ส่วนบุคคลผู้เกี่ยวข้องเป็นผู้ปกครอง ครู หรือญาติและเด็ก

และเยาวชน จำนวนละ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความรู้ในการส่งเสริมเด็กและเยาวชนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.34 โดยแยกเป็นด้านกระบวนการจัดกิจกรรม ลำดับที่มากที่สุดคือ ความรู้ในระบบการจัดการความรู้และกิจกรรมมีความน่าเชื่อถือและเข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ย 4.42 รองลงมาเป็นรูปแบบกระบวนการความรู้ที่ดำเนินการเป็นวิธีการที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.33 และปริมาณความรู้ในกระบวนการจัดการความรู้สำหรับเด็กและเยาวชนเพียงพอต่อความต้องการ มีค่าเฉลี่ย 4.29 ส่วนความพึงพอใจในการส่งเสริมเด็กและเยาวชนลำดับที่มากที่สุดคือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการใช้ชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ย 4.58 รองลงมาเป็นช่วยจัดระบบความคิดในตนเองและการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 4.50 และความพึงพอใจในการสนับสนุน การเรียนรู้ที่ส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย 4.38

2. การสังเคราะห์องค์ความรู้ในการส่งเสริมพฤติกรรมเด็กและเยาวชนตามกระบวนการการส่งเสริมพฤติกรรมเด็กและเยาวชนจำนวน 3 โครงการวิจัยที่จัดส่งเสริมพฤติกรรมเด็กและเยาวชนจำนวน 71 คน และผู้ปกครองและครูผู้ดูแลศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 106 คน โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยนำกระบวนการใช้แบบวิเคราะห์เอกสารจากแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบทดสอบเด็กและเยาวชน แบบทดสอบผู้ปกครอง และแบบสอบถามพฤติกรรมและการดูแลสุขภาพเด็กของผู้ปกครองและแบบสอบถามความพึงพอใจโครงการผลการส่งเสริมการจัดการความรู้ในการส่งเสริมพฤติกรรมเด็กและเยาวชน และการประชุมสนทนากลุ่ม พบว่า การจัดการการส่งเสริมเด็กและเยาวชนในพื้นที่เป้าหมายได้อย่างเหมาะสมและมีแนวทางในการจัดการความรู้ให้ทั้งหน่วยงาน องค์กรเทศบาล บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชนได้ตามแผนงานที่กำหนดทำให้มีผลการดำเนินการวิจัยสามารถควบคุมความคิด ความรู้สึก และการกระทำของเด็กและเยาวชน ด้วยผลจากการฝึกฝนและพัฒนา ประกอบไปด้วย 3 ประการ คือ

2.1 กระบวนการสังเกตของตนเอง (Self-observation) เด็กและเยาวชนมีอิทธิพลต่อการกระทำของตัวเองได้ หากเขาไม่สนใจว่าเขากำลังทำอะไรอยู่ ดังนั้นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการกำกับตนเองคือ บุคคลจะต้องรู้ว่าตนเองกำลังทำอะไรอยู่ เพราะความสำเร็จจากการกำกับตนเองนั้นส่วนหนึ่งมาจากความชัดเจนสม่ำเสมอและแม่นยำของการสังเกตและบันทึกตนเอง การสังเกตควรพิจารณา 4 ด้าน คือ 1) การกระทำในด้านคุณภาพความเร็วปริมาณฯ 2) ความสม่ำเสมอ 3) ความใกล้เคียง 4) ความถูกต้อง

2.2 กระบวนการตัดสิน (Judgment process) ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตตนเองนั้นจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนไม่มากนัก ถ้าปราศจากกระบวนการตัดสิน ถ้าข้อมูลดังกล่าวนั้นเป็นที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ โดยอาศัยมาตรฐานส่วนบุคคลที่ได้มาจากการถูกสอนโดยตรง การประเมินปฏิกิริยาตอบสนองทางสังคมต่อพฤติกรรมนั้น ๆ และจากการสังเกตตัวแบบการจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต้องอาศัยการตัดสินการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-reaction) การพัฒนามาตรฐานการตัดสินนั้น จะนำไปสู่การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง ขึ้นกับสิ่งล่อใจที่นำไปสู่ผลบวก ส่วนมาตรฐานภายในตนเองจะทำหน้าที่เป็นเกณฑ์ที่ทำให้บุคคลวางระดับการแสดงออกมากขึ้น

การอภิปรายผล

การจัดการความรู้แต่ละโครงการวิจัยย่อย จำนวน 3 โครงการวิจัย พบว่าการจัดการการส่งเสริมเด็กและเยาวชนในพื้นที่เป้าหมายได้อย่างเหมาะสมและมีแนวทางในการจัดการความรู้ให้ทั้งหน่วยงาน องค์กรเทศบาล บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชนได้ตามแผนงานที่กำหนดทำให้มีผลการดำเนินการวิจัยสามารถควบคุมความคิด ความรู้สึก และการกระทำของเด็กและเยาวชนด้วยผลจากการฝึกฝนและพัฒนาได้แก่ กระบวนการสังเกตของตนเอง เด็กและเยาวชนมีอิทธิพลต่อการกระทำของตัวเองได้ หากเขาไม่สนใจว่าเขา กำลังทำอะไรอยู่ ดังนั้นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการกำกับตนเอง คือ บุคคลจะต้องรู้ว่าตนเองกำลังทำอะไรอยู่ เพราะความสำเร็จจากการกำกับตนเองนั้นส่วนหนึ่งมาจากความชัดเจนสม่ำเสมอและแม่นยำของการสังเกตและบันทึกตนเอง การสังเกตควรพิจารณา 4 ด้าน คือ 1) การกระทำในด้านคุณภาพความเร็วปริมาณ 2) ความสม่ำเสมอ 3) ความใกล้เคียง 4) ความถูกต้อง โดยใช้กระบวนการตัดสินใจ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตตนเองนั้นจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนไม่มากนัก ถ้าปราศจากกระบวนการตัดสินใจ ข้อมูลดังกล่าวเป็นสิ่งที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ โดยอาศัยมาตรฐานส่วนบุคคลที่ได้มาจากการถูกสอนโดยตรง การประเมินปฏิกิริยาตอบสนองทางสังคมต่อพฤติกรรมนั้น ๆ และจากการสังเกตตัวแบบการจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต้องอาศัยการตัดสินใจ และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง การพัฒนามาตรฐานการตัดสินใจนั้น จะนำไปสู่การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง ขึ้นกับสิ่งล่อใจที่นำไปสู่ผลบวก ส่วนมาตรฐานภายในตนเองจะทำหน้าที่เป็นเกณฑ์ที่ทำให้บุคคลวางระดับการแสดงออกมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.ควรมีส่งเคราะห์การส่งเสริมการดูแลสุขภาพให้กับผู้ปกครองในด้านความรู้ การสร้างเสริมทัศนคติที่ดีและการฝึกปฏิบัติตนให้ถูกต้อง
2. การจัดกิจกรรมควรมีการจัดการความรู้สำหรับเด็กและเยาวชนได้อย่างเหมาะสม
3. การเข้าร่วมกิจกรรมมีช่วงอายุที่หลากหลายและระดับวัยมากจึงควบคุมการจัดกิจกรรมมีความหลากหลายและไม่ครบถ้วน
4. การจัดการความรู้ให้เพิ่มจำนวนผู้นำเด็กและเยาวชนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การแก้ปัญหาพฤติกรรมเด็กและเยาวชนควรมีการนำครอบครัวหรือผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรม
2. การศึกษาเกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมเด็กและเยาวชนลักษณะอื่น ๆ เช่น ความมีวินัย การใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม การส่งเสริมพฤติกรรมทักษะการคิด เป็นต้น
3. การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ร่วมคิด ร่วมสนับสนุน และร่วมตัดสินใจในการพัฒนาการศึกษาและส่งเสริมสุขภาพของเด็กและเยาวชน

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา ธนวิบูลชัย. (2559). *จิตวิทยาเพื่อการดำรงชีวิต*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พรทรัพย์ ชื่นในเมือง. (2554). *ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการณ์จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศจังหวัดอุดรธานี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2560). *พจนานุกรม*. <http://www.royin.go.th>
- วิทยา นาควัชร. (2561). *ฝึกคิดบวก วิธีคิดบวก*. <http://besterlife.com>
- วิภาพร มาพบสุข. (2541). *จิตวิทยาทั่วไป*. ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วิภามาส เมืองอุ. (2542). *ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. Chaing Mai University Intellectual Repository (CMU IR). <http://cmuir.cmu.ac.th/handle/6653943832/23769>
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สายพิน ช่างไม้. (2544). *ผลการใช้ชุดแนะแนวและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชาวเขา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุชา จันทรเฒ. (2542). *จิตวิทยาทั่วไป*. ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2547). *วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ*. ภาพพิมพ์.
- Bernstein, D. A. (1999). *Essentials of Psychology*. Houghton Mifflin.
- Bloom, B. S. (1965). *Taxonomy of Education Objective Handbook: Cognitive Domain*. David Mackey Company.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity Youth and Crisis*. W.W. Norton & Company, Inc.
- Krippendorff, K. (1980). *Content Analysis, An Introduction to Its Methodology*. Sage Publication.

.....